

Posudek oponenta disertační práce

Název: **Československo a Egypt v letech 1945-1968**

Autorka: Mgr. **Veronika Vavrečková**

Historický ústav, obor České a československé dějiny

Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, 2019, 210 stran

Posuzovaná disertační práce je jedním z podstatných příspěvků k výzkumu historie československých zahraničních styků, který formou studentských prací organizoval PhDr. Jiří Štěpán, vedoucí této práce. Příprava, předchozí zpracování tématu a dosavadní tematicky spřízněná publikační činnost autorky příznivě ovlivnily obsah a úroveň disertační práce.

V Úvodu (s. 9-11) autorka vysvětluje volbu tématu a jen stručně zdůvodňuje i zvolený časový rozsah; ten je vybrán velmi odpovědně – od konce 2. světové války do roku 1968, tedy v periodě dvou československých historických zvrátů, ale i v době egyptské politické emancipace a hledání zahraničněpolitické orientace Násirova Egypta. Víceméně do úvodu patří i kapitola 1 Stav dosavadního výzkumu a metodologický postup (s. 12-18), kde autorka prokazuje znalost dostupných zdrojů, znovu zdůvodňuje zvolené období i obsah. Místo zřetelně definovaného metodologického postupu zde nacházím spíš vymezení tematických okruhů, kterým se bude text věnovat. K úvodním pasážím patří i kapitola 2 Rozbor pramenů a literatury (s. 19-20) doplňující dříve uvedené zdroje zejména akcentem na využití archivů.

Vlastní téma začíná kapitolou 3 Navázání československo-egyptských vztahů a nástin jejich vývoje do konce druhé světové války (s. 21-36). Je to kvalitní přehled meziválečných kontaktů nutně předjímající následující pasáže. Jádrem práce nabízejí další čtyři kapitoly rozdělené na tematicky logické pododdíly. Část 4 Proměny československo-egyptských vztahů po druhé světové válce a zlomový rok 1948 (s. 37-56) se věnuje vývoji Egypta v dané době, složení diplomatických sborů a československo-egyptským vztahům převážně v ekonomické oblasti. Časově navazuje část 5 Krize československo-egyptských vztahů v letech 1948-1953 (s. 57-77) spojující opět egyptský vývoj s činností československého ZÚ; autorka charakterizuje diplomatický sbor v Káhiře i Praze, změny egyptské zahraniční politiky a vypisuje obchodní kontakty tohoto časového úseku. Následující období má podobu 6 kapitoly nazvané Vztahy Československa s Egyptem od počátku Násirova režimu do rozpadu Sjednocené arabské republiky v roce 1961 (s. 78-131), kde se autorka věnuje kromě diplomatických a ekonomických témat i zbrojním dodávkám, Československému egyptologickému ústavu a kulturní výměně. Poslední periodu předkládá část 7 Konsolidace československo-egyptských vztahů v letech 1961-1968 (s. 132-171), kde kromě předchozích tematických linií nacházíme i akcent na arabsko-izraelské konflikty a jejich diplomatickou interpretaci. Závěr (s. 172-178) shrnuje dříve rozpracovanou tematiku. Následuje Seznam použitých zkratk (s. 179), soupis Pramenů a literatury (s. 180-186) a početné přílohy (s. 187-210) v podobě obrazových ilustrací a tabulek.

Disertační práce je založena na dokonalém vytěžení všech relevantních českých archivů a na znalosti literatury vztahující se přímo či nepřímo ke zvolenému tématu. Kvalitní faktografie vždy dokonale doložená odkazy na prameny a literaturu vylučuje výhrady k obsahové stránce práce, kde sice realisticky dominují ekonomické a obchodní vztahy, ale nejsou opomenuty jakékoli kontakty jiné. Nebylo jistě účelem vypisovat ve všech podrobnostech kupříkladu historii české egyptologie, její význam pro oboustranné vztahy – stejně jako význam dalších sfér vzájemných styků - je nicméně vhodně zařazen do tematiky v proporcionálních obrysech. Velmi užitečné jsou informace podané v poznámkách k hlavnímu textu, zejména biografie diplomatů, některé okolnosti organizace diplomatické služby i epizody týkající se jednotlivých aktů. To vše potvrzuje dokonalou znalost tematiky a schopnost přenést ji v časově i tematicky logické kompozici do textu.

Výhrady lze mít k některým formálním rysům disertační práce. Je napsána srozumitelně v rámci odborného stylu, ale nezvládla některé větné formulace, například „Autorka rozebírá, za jakým účelem byly filmy natočeny a okolnosti jejich vzniku“ (s. 16) nebo „Nepříliš příznivá byla otázka československých krajanů v Egyptě“ (s. 177). Smysl souvětí narušuje vynechání čárky za vloženou

vedlejší větou po slovech „rovinách“ (s. 12), „egyptologie“ (s. 15) nebo „v Československu“ (s. 78). Shodu narušují vazby jako „informace nejsou známa“ (s. 25 pozn.) nebo „vadila arogantní chování“ (s. 107). V odborného stylu je lépe vystříhat se emocionálních prvků typu „zajímavé bylo, že...“ (s. 135). Objevily se ojedinělé pravopisné chyby jako „Nikiti Chruščova“ (s. 92 pozn.) nebo „podstoupení“ (správně *postoupení* pohraničí, s. 35) či podoba slova „šterlink“ (s. 53). Nevhodné jsou dublety typu Lenárt x Lénárt (s. 156) nebo Delacovias x Delacovaise (s. 23, 24). Kniha Reportáž Julia Fučíka (s. 118) by si zasloužila celý titul, název filmu Arie prerie (s. 125) ztratil interpunkci. Jaroslav Šejnoha se jistě nenarodil roku 1989, jak se tvrdí na s. 40, pozn. František Zidek (s. 13), je pak dál správně uváděn jako Petr. Hnutí egyptských revolucionářů se jistě nenazývalo *Free Officers* (s. 58), to je jen anglický překlad, který můžeme uvádět česky. „Assuán“ (s. 27) píšeme česky Asuán. Slovo „egyptanizace“ (s. 89) by mohlo spíš znít „poegyptštění“. Některé informace se opakují, např. že Václav David vydržel 15 let v čele Ministerstva zahraničních věcí. Vcelku ve vyjadřování zbytečně převažuje trpný rod („...byly ze strany Egypta vypovězeny britsko-egyptské smlouvy“, s. 57) který má zdůraznit odborný styl, ale vytváří šroubované větné konstrukce a zbytečně zatajuje původce děje. Zvláštní problém vytváří přepis arabských jmen. Ačkoli existuje česká transkripční norma, setkáváme se s francouzskými a anglickými variantami, které se kombinují nelogicky s českými přepisy (Seifoullah Yousri Paša, s. 30) a mnohdy zabřednou až do nevyslovitelných tvarů (Mohammed Suliman Sl Houte Bey, s. 30). Grafickým pleonasmem je zdůraznění ironicky nebo jinak specificky použitých slov/pojmů napsaných kurzívou a navíc ještě v uvozovkách. V citacích by bylo dobré uvést i vydavatele citovaného titulu.

V době digitalizace bych k dokreslení tématu v rámci jeho objektivnosti doporučoval využít i některých egyptských pramenů, například dobových novin vydávaných v angličtině (*The Egyptian Gazette*) nebo ve francouzštině (*Le Progrès Egyptien*), kde se jistě v určité interpretaci odrazily i významné epizody z dějin česko(slovensko)-egyptských vztahů. Pro vyhodnocení intenzity pojednávaných vztahů by bylo užitečné také provést třeba jen stručnou komparaci s nějakým podobným státem (Maroko?); tím by vynikl poměrně silný zájem Československa a Egypta o obsah a dynamiku vzájemné kooperace.

Všechny výše uvedené výhrady jsou až na výjimky formálního rázu a jsou míněny spíše jako rady pro eventuální definitivní publikování disertace. Nikterak se nedotýkají obsahu, kompozice a věcného zpracování tématu. Ty jsou na vysoké úrovni. Důvěrná znalost tématu a dokonalé vyčerpání pramenného materiálu vytvářejí hodnotnou práci, kterou doporučuji k obhajobě. Navrhuji její klasifikaci stupněm A.

doc. PhDr. Jan Klíma
KPOL FF UHK

Hradec Králové 1. dubna 2019